

تفکر و پژوهش

محتوای ویژه کتاب

- پاسخ به تمامی سؤال‌های فعالیت‌های بخش ۱
- پاسخ به نمونه‌هایی از فعالیت‌های بخش انتخابی
- پاسخ به تمام خودارزیابی‌های کتاب درسی



واژه‌های تصادفی

۲

۱- ده کلمه‌ای را که روی تابلوی کلاس نوشته شده است، در جای خالی بنویسید.

گل	اختراع	درخت	مدرسه	شهید
ایثار	رودخانه	وطن	دانشمند	کوهستان

اکنون کلمات بالا را به طور دلخواه حداکثر در سه طبقه، طبقه‌بندی کنید و برای هر طبقه عنوانی انتخاب کنید. طبقه‌بندی من:

شماره	طبیعت	علم	دفاع مقدس
۱	گل	مدرسه	وطن
۲	رودخانه	دانشمند	شهید
۳	درخت	اختراع	ایثار
۴	کوهستان	—	—

۲- در گروه خود، طبقه‌بندی‌های ارائه شده توسط هر عضو گروه را با دلایل آن بررسی و روی یک نوع طبقه‌بندی توافق

کنید. طبقه‌بندی مورد توافق را بنویسید. طبقه‌بندی گروه مثال طبقه‌بندی پاسخ داده شده در سوال ۱

۳- با توجه به فعالیت‌هایی که در این جلسه انجام دادید فکر می‌کنید در طول سال تحصیلی، در درس تفکر و پژوهش چه فعالیت‌هایی انجام خواهید داد؟ انجام فعالیت‌های گروهی - بحث و تبادل نظر در گروه پذیرش توافق بر سر موضوع برای بهترین انتخاب و تصمیم‌گیری و همفکری با اعضای گروه.

۴- همان‌طور که می‌دانید اجرای بهتر هر کار و فعالیت جمعی نیاز به رعایت قواعد و مقرراتی دارد. بر همین اساس اجرای فعالیت‌های درس تفکر و پژوهش نیز نیاز به قواعد و مقرراتی دارد که با رعایت آن‌ها فعالیت‌ها به بهترین نحو اجرا می‌شود؛ درباره‌ی قواعد و مقررات مورد نیاز درس تفکر و پژوهش در کلاس بحث کنید. موارد مورد توافق را در زیر بنویسید.

۱- هنگام گفت‌وگو با احترام با هم صحبت می‌کنیم.

۲- به نظر و عقیده‌ی دوستانم احترام بگذارم و از بحث و جدل‌های بیهوده بپرهیزم.

۳- در صورت هم عقیده نبودن با نظر دوستانم محترمانه دلایل و نظریات خود را عنوان کنم.


۴- صحبت‌های سایر دوستان را کامل و دقیق شنیده و بررسی نمایم تا تصمیم‌گیری و انتخاب بهتری داشته باشم.



دیدنی‌های سرزمین من

۳

فرض کنید یک میهمان خارجی به کشور شما خواهد آمد و قرار است او را به شهرهایی که جاهای دیدنی دارد، ببرید. شما کدام مناطق یا شهرها را انتخاب می‌کنید. اکنون جدول زیر را کامل کنید.

ردیف	نام شهر	دلایل انتخاب شما
۱	مشهد	بارگاه ملکوتی امام رضا (ع) - مسجد گوهرشاد - گنبد سبز - پارک جنگلی طُرق - آرامگاه نادرشاه افشار
۲	کرمان	ارگ بم - حمام گنجعلی خان - باغ شاهزاده ماهان
۳	اصفهان	میدان نقش جهان - سی و سه پل - پل خواجه - مسجد شیخ لطف‌الله - مناره جنبان - آتشگاه - باغ گل‌ها - باغ پرندگان

با دوستان خود در گروه مشورت کنید؛ پس از مشورت، جدول را براساس توافق اعضای گروه کامل کنید.  دانش‌آموز عزیز با توجه به سوال قبل می‌توانی به این پرسش پاسخ دهی.

نام سه شهر را که مایلید با نزدیکان خود به آنجا مسافرت کنید، در جدول زیر بنویسید و دلیل آن را با علامت زدن مشخص کنید. در انتخاب این سه منطقه یا شهر به کدام ویژگی‌های میهمان توجه کردید؟ آن‌ها را فهرست کنید.  علاقه‌مندی‌های او به بازدید از اماکن مذهبی - تفریحی - تاریخی و گردشگری علاقه‌مندی او به خرید و آشنایی با صنایع دستی شهرهای انتخاب شده توسط اعضای گروه را براساس ویژگی‌های میهمان بررسی کنید؛ آیا فکر می‌کنید لازم است در مناطق و شهرهای انتخابی تغییری بدهید در صورت تغییر آن را در جدول زیر بنویسید.  دوست عزیز می‌توانی یکی از سه شهر پیشنهادی زیر را براساس علایق و اولویت‌های مهمانت جایگزین نهایی (این شهرها پیشنهادی هستند)

ردیف	نام منطقه یا شهر	دلایل انتخاب شما
۱	تالش	آب و هوای معتدل‌تر - ساخت کوتاه‌تر تا محل زندگی من - داشتن هتل‌ها و اقامتگاه‌های بیشتر - طبیعت بکر و سرسبز
۲	اهواز	شهر بزرگ صنعتی با داشتن پالایشگاه‌های عظیم نفت و گاز و پتروشیمی - کشتیرانی جنوب نزدیکی با بنادر خرمشهر و امام خمینی - نماد رشادت و ایستادگی مردم ایران در ۸ سال دفاع مقدس - دانشگاه جندی شاپور اولین دانشگاه - وجود آثار تمدن‌های اولیه در آثار باستانی چغازنبیل
۳	شیراز	مقبره‌ی سعدی و حافظ شعرای نامدار ایرانی - بازار وکیل - بارگاه ملکوتی شاه چراغ (ع) برادر امام رضا (ع)

۵ و ۶

نارنجی پوش اما تدار

پس از شنیدن مطلبی که معلم برای شما خواند، چه پرسش‌هایی در ذهن شما مطرح شد؟ دو مورد را بنویسید.

- ۱- آیا اعضای خانواده‌ی رفتگر نیز موافق پس دادن کیف به صاحبش بودند؟
- ۲- صاحب کیف بعد از گرفتن کیفش چه پاداشی به رفتگر داد و چگونه از او تشکر و قدردانی نمود؟ خود را به جای شخصیت‌های این داستان قرار دهید.

چه احساساتی در شما پیدا می‌شود؟

اگر من به جای صاحب کیف بودم:

- ۱- به خداوند توکل می‌کردم.
 - ۲- آرامش و خونسردی خویش را حفظ می‌کردم و دلهره را از خود دور می‌ساختم.
- اگر من به جای رفتگر بودم:

- ۱- احساس شادمانی می‌کردم که خداوند مرا وسیله‌ی رساندن کیف به صاحبش قرار داده است.

چه تصمیمی می‌گرفتید؟

اگر من به جای صاحب کیف بودم:

۱- مقداری از پول را نذر کمک به ایتم می‌کردم ۲- به طور شایسته‌ای از رفتگر قدردانی می‌نمودم.

اگر من به جای رفتگر بودم:

۱- وسوسه‌های شیطان را از خود دور می‌کردم ۲- به نحو احسن آدای امانت می‌کردم ۳- به خاطر کار نیکي که انجام داده‌ام به خود مغرور نمی‌شدم ۴- نماز شکر و سپاس از خداوند را می‌خواندم.

برای تصمیم‌گیری در چنین موقعیت‌هایی چه مواردی تأثیر دارد؟ چگونه؟ ۱- وسوسه‌های شیطان که بعضی اوقات در قالب سخن دوستان و نزدیکان به سراغ انسان می‌آید، بایستی با ایمان و توجه به دستورات دین اسلام، آن‌ها را از خویش دور سازیم. ۲- مشورت گرفتن با صاحبان فکر، اندیشه و تجربه در خصوص اخذ بهترین تصمیم ۳- مثبت اندیشی و دور کردن دلپهره و یأس از خویش. ۴- سنجش پیامدهای مثبت و منفی رفتارمان و انتخاب بهترین تصمیم تا در دنیا و آخرت سعادتمند باشیم. خلاصه‌ی نظرات من و همکلاسی‌هایم درباره‌ی موارد فوق: ۱- همه‌ی تصمیماتی که ما می‌گیریم نتایج و آثاری دارد. ممکن است این آثار پیامدهای خوب و گاه‌آبدی در آسایش زندگی ما و خانواده‌مان داشته باشند و حتی آینده‌ی ما را تحت‌الشعاع قرار دهند. پس هر وقت بر سر دو راهی انتخاب موردی از بین دو یا چند چیز قرار گرفتیم تنها نفع خود را در نظر نگیریم و بهترین و درست‌ترین کار را انجام دهیم همانند کار نیکي که رفتگر انجام داد و بهترین انتخاب را نمود.

۷

یک اتفاق عجیب!

در فعالیتی که در کلاس انجام شد، شما چه نظری داشتید؟ آیا برای این نظر شواهد و دلایل کافی داشتید؟ نظر من: ۱- به نظر من تا نیرویی به جسم وارد نشود، جسم ساکن می‌ماند. شواهد و دلایل: ۲- بله شواهد آن را در درس علوم آموخته بودم. در درس‌های علوم خوانده‌ام که نیرو سبب حرکت اجسام می‌شود و اگر برآیند نیروهای وارد بر جسمی از تمام جهات صفر باشد جسم به حالت سکون باقی خواهد ماند.

۷

فعالیت خارج از کلاس



تا هفته‌ی آینده در محیط زندگی خود دقت کنید، آیا چیزهایی می‌بینید که علت وقوع آن برای شما معلوم نیست؟ سه مورد از آن‌ها را بنویسید.

ردیف	موارد
۱	چرا نمی‌توانم مایعات را با اعمال فشار، فشرده سازم؟
۲	چرا خداوند همه‌ی انسان‌ها را زیبا خلق نکرده است؟
۳	چرا وارونگی هوا بیشتر در فصل زمستان اتفاق می‌افتد؟

۹

خودارزیابی



فعالیت‌های مورد بررسی: واژه‌های تصادفی، دیدنی‌های سرزمین من، نارنجی پوش امانتدار، یک اتفاق عجیب!

۱- با بررسی فعالیت‌های جلسات گذشته تفکر و پژوهش، چه چیزهایی یاد گرفتید؟

واژه‌های تصادفی: با دسته‌بندی کردن کلمات، مطالعه آن‌ها آسان‌تر خواهد شد.

دیدنی‌های سرزمین من: ۱- دیدنی‌های کشورم ایران بسیار بیشتر از آن بود که من می‌دانستم ۲- ایران مهد تمدن، علم و فرهنگ است. نارنجی‌پوش امانتدار: ادای امانت خیر دنیا و آخرت را به همراه می‌آورد.

یک اتفاق عجیب: ۱- هر چیز علتی دارد و اگر دلیل اتفاقی را نمی‌دانم از جهل و نادانی من است ۲- علم انسان هنوز علت برخی پدیده‌ها را کشف نکرده است. ۳- خواست و اراده‌ی خداوند در وقوع بسیاری از ناممکن‌ها دخیل است.

۲- انجام چه کارهایی به شما کمک کرد تا بهتر یاد بگیرید؟ ۱- دیدن و مشاهده کردن ۲- انجام فعالیت‌های گروهی

۳- تفکر و اندیشه کردن ۴- تحقیق و پرس‌وجو کردن.

۳- با بررسی نوشته‌های خود در صفحات قبلی کتاب کار، جدول زیر را کامل کنید! ☺ خواست و اراده‌ی خداوند در وقوع بسیاری از ناممکن‌ها دخیل است.

نکات مثبت درباره‌ی نوشته‌های من	نکات منفی درباره‌ی نوشته‌های من	موارد دوست داشتنی درباره‌ی نوشته‌های من
توانستم آموخته‌هایم در درس علوم را در درس یک اتفاق عجیب به کار بگیرم	اطلاعات اندکی راجع به دیدنی‌های سرزمینم داشتم	راجع به گردشگری کشورم اطلاعات جامع‌تری به دست آوردم و این برایم جالب و دوست‌داشتنی بود. با یک قهرمان بنام «احمد ربانی» آشنا شدم. در درس یک اتفاق عجیب فهمیدم که چقدر تعداد چیزهایی که علت وقوع آن برای من معلوم نیستند زیاد است!!!



خرسی که می‌خواست خرس باقی بماند

احساسات خود را از انجام فعالیت این جلسه در بخش احساسات من بنویسید.
احساسات من:

- ۱- احساس کردم باید از قرار گرفتن در مکان‌هایی که بر خلاف هویت ملی - مذهبی من است خودداری کنم.
- ۲- احساس کردم باید از قضاوت در مورد ظاهر و رفتار افراد پرهیز نمایم تا دچار اشتباه و سردرگمی نشوم.
- ۳- احساس کردم واقعیت همیشه چیزی نیست که من می‌پندارم. صحیح است گاهی اوقات باید تجدید نظر کنم.
- ۴- احساس کردم نباید تحت تأثیر محیط بیرونی و شرایط با هویت ذاتی خویش بیگانه شوم.
- ۵- احساس کردم نباید از حرف دیگران کورکورانه پیروی کنم همان کاری که در داستان خیلی از شخصیت‌ها انجام دادند. نظرات خود درباره‌ی سوال زیر را پس از گفت‌وگو با دوستان بنویسید. هویت انسان از چه چیزهایی تشکیل شده است؟ ☺ دین، فرهنگ، مکان و جغرافیای زندگی، خانواده، بایدها و نبایدها

فعالیت خارج از کلاس



با بزرگ‌ترها مشورت کنید. هویت هر موجود از چه چیزهایی تشکیل شده است؟ ☺ هویت به معنی چه کسی بودن است و از نیاز طبیعی انسان به شناخته شدن و شناسانده شدن به چیزی یا جابجایی می‌آید. هویت شامل وجوه مختلفی است:

- ۱- خانواده
- ۲- زبان
- ۳- دین و آئین
- ۴- زادگاه
- ۵- باورها

بوی خوش مدینه



- ۱- دو مورد از بزرگ‌ترین آرزوهایتان را در ذهن مجسم کنید. آن‌ها را بنویسید. ☺ دانش‌آموز عزیز از بین این آرزوها می‌توانی ۲ نمونه را انتخاب کرده و بنویسی؛ ظهور امام زمان (عج) - داشتن موقعیت اجتماعی مناسب - داشتن عمر طولانی - سلامتی - داشتن ثروت فراوان و ...
- ۲- اگر مجبور باشید با انتخاب یک آرزو، آرزوی دیگر را از دست بدهید، چه احساسی به شما دست می‌دهد؟ ☺ در ابتدا غمگین می‌شدم اما با تفکر بیشتر در مورد صلاح زندگی و آینده‌ی خود و خانواده‌ام دیگر ناراحت نخواهم بود.
- ۳- کدام را انتخاب می‌کنید؟ چرا؟ ☺ آرزویی که رسیدن به آن محال نیست و به صلاح زندگی دنیوی و اخروی من است تا خوشبخت و رستگار باشم.
- ۴- نتیجه‌گیری خود را از گفت و گوهای جلسه بنویسید. ☺ اویس قرنی با وجود آرزوی بزرگی که برای دیدار پیامبر (ص) داشت اما به خاطر مادر پیرش صبوری نمود و ...
- ۱- به پدر و مادر خود نیکي کنم و در هنگام انتخاب‌هایم خوشنودی آن‌ها را نیز در نظر داشته باشم.
- ۲- توانایی‌های خود و شرایط خانوادگی و اجتماعی را بسنجم
- ۳- تصمیمات مناسبی در جهت تحقق آرزوهایم بگیرم.
- ۴- براساس آرزوهای محال تصمیم‌گیری نکنم.

۱- نظر افرادی که شما از آن‌ها پرسش کردید.

نفر اول: آموزگارم: کلاس، چون مکان آموختن علم و دانش است.

نفر دوم: مربی ورزش: حیاط مدرسه، چون محل انجام فعالیت‌های مفید ورزشی است.

نفر سوم: مربی بهداشت: اتاق بهداشت، چون در آنجا همه‌ی افرادی که در مدرسه هستند راه سالم زیستن را می‌آموزند.

نفر چهارم: مربی پرورشی: کتابخانه مدرسه، چون کتابخانه مانند آقیانوسی از علم است.

نفر پنجم: آبدارچی: آبدارخانه، چون در آن‌جا چای گرم و تازه برای نوشیدن و رفع خستگی معلم‌ها تهیه می‌شود.

۲- با کنار هم قرار دادن نتایج کار اعضای گروه جدول زیر را کامل کنید.

ردیف	نام مکان	خط نشان تعداد دفعات تکرار	تعداد
۱	کلاس	+++++	۶
۲	حیاط	+++++	۱۱
۳	کتابخانه	+++++	۵
۴	آزمایشگاه	+++++	۱۲
۵	نمازخانه	+++++	۱۵

بیشترین تعداد در هر پایه مربوط به کدام مکان مدرسه شماست؟

پایه اول: حیاط مدرسه

پایه دوم: حیاط مدرسه

پایه سوم: نمازخانه

پایه چهارم: کتابخانه مدرسه

پایه پنجم: آزمایشگاه مدرسه

پایه ششم: کلاس درس

آیا بین نظرات دانش‌آموزان پایه‌های اول تا ششم تفاوت وجود دارد؟  بله آن‌ها بنا به تفاوت‌های سنی که داشتند

به محیط‌های مختلفی از مدرسه علاقه‌نشان می‌دهند. مثلاً دانش‌آموزان پایه‌های اول و دوم که بیشتر به بازی و خوردن

خوراکی و آب در زنگ‌های تفریح علاقه‌مند بودند حیاط مدرسه و بوفه‌ی آن و پایه‌های بالاتر محیط‌هایی مانند کتابخانه،

نمازخانه، آزمایشگاه و را ترجیح می‌دادند.

فعالیت خارج از کلاس



۱۳

برای این که به پرسش زیر پاسخ دهید، از کدام یک از روش‌های زیر استفاده می‌کنید؟

«همسالان شما به چه بازی‌هایی بیشتر علاقه دارند؟»

نظرسنجی (مصاحبه یا پرسش‌نامه) مشاهده مطالعه‌ی کتاب

دلیل انتخاب خود را بنویسید.

۱- در مسائل اجتماعی بهترین روش جمع‌آوری اطلاعات، نظرسنجی است.

۲- طی نظرسنجی در صورت وجود ابهام در هنگام گفت و گو می‌شود رفع ابهام کرد.

۳- صرفه‌جویی در وقت

۴- دیدگاه افراد به زبان عامیانه خودشان بیان می‌شود.

۱۴ و ۱۵

مارگیر و اژدها



اگر تجربه‌ای مشابه تجربه‌ی مرد مارگیر تاکنون در زندگی شما اتفاق افتاده است، آن را بنویسید.

تجربه‌ی من

همیشه نمره‌ی خوب از درس املا می‌گرفتم. یکی از همکلاسی‌هایم گفت: تو که همیشه نمره‌ی خوبی می‌گیری پس دیگر

نیاز به این همه تمرین و درس خواندن نداری!!! من که با این حرف او زیادی به خودم مغرور شده بدون مطالعه بر سر

جلسه امتحان املا حاضر شدم و نمره‌ی بدی از آن درس در کارنامه‌ام ثبت شد.



فعالیت خارج از کلاس

یک خواسته از خواسته‌های خود را بنویسید. داشتن ثروت فراوان دستیابی شما به این خواسته چه تأثیری روی زندگی شما و دیگران دارد؟ ممکن است برای رسیدن به این هدف خود و خانواده‌ام دچار درس‌های فراوانی شویم و حتی چیزهای زیادی را برای رسیدن به این آرزو از دست بدهیم مانند سلامتی، روابط گرم و دوستانه با دوستان و خانواده‌ام، لحظات خوب عمرم و ...

۱۵

- راجع به سؤال زیر با دوستان یا افراد خانواده‌ی خود صحبت کنید و نتیجه‌ی گفت و گوهای خود را بنویسید.
- «چه وقت می‌توانیم مطمئن باشیم، خواسته‌های ما به خودمان و دیگران آسیب نمی‌رساند؟»
- ۱- خواسته‌های ما معقول و منطقی باشند.
 - ۲- تنها در برگیرنده‌ی منافع شخصی ما نباشد.
 - ۳- درستی و یا نادرستی آن‌ها را با تفکر و مشورت کردن با صاحبان فکر، اندیشه و تجربه سنجیده باشیم.



خودارزیابی

۱۶

- فعالیت‌های مورد بررسی: خرسی که می‌خواست خرس باقی بماند، بوی خوش مدینه، مردم پسندها، مارگیر و اژدها
- ۱- با بررسی فعالیت‌های جلسات گذشته‌ی تفکر و پژوهش، چه چیزهایی یاد گرفتید؟ خرسی که می‌خواست خرس باقی بماند: هویت خویش را فراموش نکنم.
 - بوی خوش مدینه: به پدر و مادر در زمان پیری کمک کرده و آن‌ها را تنها نگذارم.
 - مردم‌پسندها: علایق متفاوت دانش‌آموزان به اقتضای سن آن‌ها تغییر می‌یابد.
 - مارگیر و اژدها: نباید گول ظاهر کسی را بخورم و با هوای نفسم مبارزه کنم تا دچار طمع نشوم.
 - ۲- انجام چه کارهایی به شما کمک کرد تا بهتر یاد بگیرید؟
 - ۱- انجام کارهای عملی
 - ۲- بحث و گفت‌وگوهای گروهی
 - ۳- مطالعه و جستجو در منابع اینترنتی
 - ۴- خواندن نظرات و تفسیرهای نویسندگان در وبلاگ‌ها در خصوص داستان مارگیر و اژدهای مولوی
 - ۳- با بررسی نوشته‌های خود در صفحات قبلی کتاب کار، جدول زیر را کامل کنید.

نکات مثبت درباره‌ی نوشته‌های من	نکات منفی درباره‌ی نوشته‌های من	موارد دوست‌داشتنی درباره‌ی فعالیت‌ها
نتیجه‌گیری‌های درستی که در پایان هر درس داشتم. با «اویس قرنی» در درس بوی خوش مدینه بیشتر آشنا شدم.	در ابتدا فکر می‌کردم تنها نظر و عقیده من کامل و درست است اما از بخش‌های گروهی و تفکر به صحت صحبت‌های دوستانم نیز پی بردم.	۱- مصاحبه و صحبت‌های خودمانی با آموزگارانیم برایم جذاب بود ۲- در قالب داستانی زیبا با عاقبت از خود بیگانگی و دوری از هویت ذاتی آشنا شدم.

۱۷

شکلی دیگر



همان‌طور که در فعالیت‌های گذشته و این فعالیت مشاهده کردید، افراد نسبت به یک موضوع دیدگاه‌های متفاوتی دارند که می‌تواند درست یا نادرست، کامل یا ناقص باشد، چگونه می‌توانیم مطمئن شویم که دیدگاه ما درست و کامل است؟ زمانی می‌توانیم مطمئن شویم که دیدگاه ما درست و کامل است که آن را از تمام جهات بررسی کرده و از دیدگاه دیگران نیز مطلع شویم؛ گاهی برای قضاوت بهتر باید در جایگاه دیگری باشیم و با نگاه متفاوتی به موضوع بنگریم.

۱۹ و ۱۸

زیر ذره‌بین

بر اساس پرسشی که در کلاس مطرح شد، جدول زیر را کامل کنید.

نام و نام خانوادگی مشاهده‌گر: یگانه بوالحسنی

تاریخ‌های مشاهده: ۱۸/۱۰/۹۲ زنگ تفریح دوم ساعت ۱۰ و ۱۵ دقیقه صبح

پایه‌ی مورد مشاهده: اول دوم سوم چهارم پنجم

جدول ثبت اطلاعات

ردیف	رفتارها	خط نشان تعداد دفعات	تعداد
۱	دعوا و جر و بحث کردن در حیاط مدرسه	+++	۳
۲	گریه کردن برای شکست در یک مسابقه ورزشی	++	۲
۳	بازی کردن با وسایل ورزشی	++++	۴
۴	هل دادن یکدیگر جلوی بوفه‌ی مدرسه	+++++++	۹
۵	تذکر دادن اعضای انتظامات مدرسه به دانش‌آموزان برای رعایت نظم در سر صف	+++++	۵

نتایج کار گروه خود را با سایر گروه‌ها مقایسه کنید.

هر یک از گروه‌ها چه رفتارهایی را مورد مشاهده قرار دادند؟

علاقه‌مندی‌ها- خصوصیات ظاهری و پوشش- تمایل به شرکت در فعالیت‌های پرورشی و ورزشی و

بین رفتارهای دانش‌آموزان پایه‌های اول تا پنجم چه شباهت‌ها و تفاوت‌هایی وجود دارد؟

شباهت‌ها	تفاوت‌ها
دستشویی رفتن- خوراکی و آب خوردن- حرف زدن سر کلاس	تعداد دفعات تکرار این رفتارها در پایه‌های مختلف، متفاوت بود.

فعالیت خارج از کلاس



۱۹

۱- در زمان و ساعت مشخصی از روز (مثلاً ساعت پنج بعد از ظهر به مدت نیم ساعت) افراد یا وسایل نقلیه‌ای را که از مقابل خانه‌ی شما می‌گذرند، با ذکر ویژگی‌های آن‌ها فهرست و در صورت لزوم طبقه‌بندی کنید.

پیاده		سواره		
آهسته	دوان دوان	ماشین	موتور	دوچرخه
۱۸ نفر	۶ نفر	۱۶ پراید	۳ وانت	۷ سایر وسایل نقلیه

آقند



۲۰

با توجه به فیلمی که نمایش داده شده به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.

۱- اگر شما به جای معلم جدید بودید در چنین شرایطی چه می‌کردید؟

۱- پرهیز از یأس و ناامیدی ۲- مشورت گرفتن با سایر همکاران و اولیا دانش‌آموزان ۳- در پیش گرفتن راهکارهای ساده و ابتدایی جهت برقراری ارتباط اولیه با دانش‌آموزان ۴- آموختن زبان ترکی ۵- تأکید بر صحبت کردن و یاد گرفتن زبان فارسی اولیا با دانش‌آموزان در منزل ۶- جلب اعتماد اولیاء و دانش‌آموزان

۲- شخصیت‌های موجود در فیلم را توصیف کنید.

معلم جدید: با وجود مشکلاتی که در راه آموزش و برقراری ارتباط با دانش‌آموزان به دلیل یکی نبودن زبانشان دارد هم چنان مصمم است راهی برای حل مشکل بیابد.

معلم قبلی: فرد ضعیفی بود که تحمل سپری کردن مشکلات را نداشت و با وجود بلد بودن زبان ترکی، به خاطر برف و سرما نتوانست در آن محیط دوام بیاورد و از آنجا رفت.

مرد صاحب‌خانه: او در ابتدا در مورد معلم جدید قضاوت اشتباهی داشت اما وقتی او را فردی مصمم دید با مهربانی به معلم جدید جا و مکان می‌دهد و به او در حل شدن مشکلش کمک می‌کند.

خودارزیابی



۲۱

۱- با بررسی فعالیت‌های جلسات گذشته تفکر و پژوهش چه چیزهایی یاد گرفتید؟

شکلی دیگر: پرهیز از قضاوت کردن در مورد دیگران

زیرذه‌بین: نگاه دقیق و ریزبینانه به رفتار افراد و آنچه که در اطرافم می‌گذرد.

آقند: قبل از پذیرش هر مسؤلیتی توانایی‌های خود را بسنجم و در شرایط دشوار، مأیوس و ناامید نشوم.

- ۲- انجام چه کارهایی به شما کمک کرد تا بهتر یاد بگیرید؟
- ۱- انجام کارهای عملی
- ۲- بحث و گفت و گوهای گروهی
- ۳- تفکر و قرار دادن خودم به جای شخصیت‌های داستان
- ۳- با بررسی نوشته‌های خود در صفحات قبلی کتاب کار، جدول زیر را کامل کنید.

موارد دوست داشتنی درباره‌ی فعالیت‌ها	نکات منفی درباره‌ی نوشته‌های من	نکات مثبت درباره‌ی نوشته‌های من
درس آفکند: ۱- با مشقت‌های شغل معلمی آشنا بیشتر شدم و حالا قدر این قشر زحمت‌کش را بیشتر می‌دانم. ۲- همفکری و همدلی برای رفع مشکل به وجود آمده (معلم- اولیا- همکاران صاحب تجربه- دانش‌آموزان)	آفکند: تصمیم‌گیری اشتباه در هنگام طرح مشکل برای خودم.	زیر ذره‌بین: نگاهم به رفتار افراد دقیق بود.

پایتخت کشور من

پاسخ هر یک از پرسش‌های جدول را چگونه می‌توان یافت؟ پاسخ خود را در جدول علامت بزنید.

ردیف	پرسش و پاسخ	نظرسنجی	مشاهده	مطالعه‌ی کتاب و اینترنیت
۱	جانوران موجود در محیط مدرسه‌ی شما بیشتر از چه گروهی هستند؟		✓	
۲	موضوع خطبه‌های نماز جمعه مرکز استان شما در فصل پاییز سال ۱۳۹۱ چه بوده است؟		✓	
۳	ماشین‌هایی که از میدان ولی عصر شهر تهران عبور می‌کنند بیشتر چه رنگی هستند؟	✓		
۴	مهم‌ترین وقایع ۸ سال دفاع مقدس (جنگ تحمیلی عراق به ایران) چه بوده است؟		✓	
۵	میزان مطالعه‌ی کتاب در کشورمان از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۰ چه تغییری کرده است؟		✓	
۶	پرطرفدارترین سریال تلویزیونی ماه رمضان در سال ۹۲ از نظر هم‌کلاسان شما کدام بوده است؟	✓		
۷	قیام امام حسین (ع) چه پیامدهایی داشته است؟	✓	✓	
۸	آخرین اطلاعات درباره‌ی تحقیقات فضایی ایران چیست؟		✓	
۹	هم‌کلاس‌های شما به کدام یک از رشته‌های ورزشی بیشتر علاقه دارند؟	✓	✓	
۱۰	تغییرات دانه‌ی کاشته شده در یک گلدان، در طول یک ماه چگونه است؟		✓	

توجه: در برخی از پرسش‌ها ممکن است بیشتر از یک خانه علامت زده شود.



احساسات و نظر خود را درباره‌ی داستان، تصاویر و موسیقی فیلم در بخش یادداشت من بنویسید.
یادداشت من:

داستان: برایم بسیار جذاب و دوست داشتنی بود و هر یک از حیوانات این داستان مرا یاد گروهی از مردم می‌اندازد. رفتار و واکنش بز و سایر حیوانات وقت شنیدن در خواست کمک خروس برایم جالب بود!!!
تصاویر: انیمیشن‌های زیبا متناسب با موضوع طراحی شده بودند.
موسیقی: دلنشین و هیجان‌انگیز و متناسب با موضوع بود.
با دوستان خود در کلاس درباره‌ی پرسش‌های زیر گفت‌وگو کنید.
پیام آشکار این فیلم چه بود؟ همدلی با یکدیگر برای رفع مشکل پیش آمده برای دوستان.
پیام‌های پنهان در فیلم چه بود؟ ۱- با رفتار خردمندانه تأثیر بیشتری بر رفتار دیگران خواهیم داشت. ۲- با استفاده از زبان صحیح و دقیق برای توضیح ایده‌ها و خواسته‌هایمان در مراودات روزانه‌ی خود به نتیجه‌ی مطلوب خواهیم رسید.
همان‌طور که در فعالیت‌های گوش دادن به داستان و تماشای فیلم ملاحظه کردید هر داستان یا فیلم ممکن است دارای پیام‌های آشکار و پنهانی باشد، به چه مواردی توجه کنیم تا پیام‌های آشکار و پنهان داستان و فیلم را دریافت کنیم؟ خوب دیدن - خوب شنیدن - نکته‌برداری از اتفاقات رخ داده در فیلم و داستان و پیامدهای آن رخداد - مشورت کردن با دوستان و شنیدن نظرات آن‌ها.

شگفتی‌ها

۲۴

- پس از مشاهده، سه پرسش بنویسید که با آیا شروع می‌شود و سه پرسش که با چرا شروع می‌شود.
 - آیا حیات در سایر کرات آسمانی نیز وجود دارد؟
 - آیا خوردن فست‌فودها عمر انسان را کاهش می‌دهد؟
 - آیا انسان‌های دوزبانه باهوش‌ترند؟
 - چرا رنگین‌کمان ۷ رنگ دارد؟
 - چرا خوردن نان سنگک مفیدتر از سایر نان‌ها است؟
 - چرا رنگ برگ درختان سبز است؟
- براساس گفت و گوهایی که در کلاس انجام شد بنویسید:
 - پرسش‌هایی که با چرا شروع می‌شوند چه شباهتی با هم دارند؟
 - سؤالاتی که با چرا شروع می‌شوند به دنبال علت هستند.
 - پرسش‌هایی که با آیا شروع می‌شوند چه شباهتی با هم دارند؟
 - پرسش‌هایی که با آیا شروع می‌شوند «ماهیت» یعنی وجود یا عدم را مورد بررسی قرار می‌دهند.
- آیا پرسش‌هایی که روی تابلو نوشته شده ارتباطی با هم دارند؟ آن ارتباطات را بنویسید. بله مربوط به بدن خود، خدا، دیگران، خلقت و طبیعت هستند.



ماه بود و روباه

۲۵

پیام‌های آشکار و پنهان داستان «ماه بود و روباه» را در بخش یادداشت من بنویسید.
یادداشت من:

پیام آشکار: ۱- رها کردن دلبستگی‌های دنیوی هر چند که برای به دست آوردن آن‌ها رنج و زحمت فراوانی کشیده باشیم.
۲- کنار گذاشتن خودخواهی کاری که روباه در ابتدا انجام داد و چیزی که برای همه بود را فقط برای خود می‌خواست.
پیام پنهان: روباه که همیشه نماد فریب و حيله بوده است با قالبی متفاوت در داستان عنوان گردید و من از اینکه همیشه به او برچسب مکر و حيله زده بودم پشیمان شدم.



خودارزیابی

۲۶

فعالیت‌های مورد بررسی: پایتخت کشور من، لی‌لی حوضک، شگفتی‌ها، ماه بود و روباه
۱- با بررسی فعالیت‌های جلسات گذشته‌ی تفکر و پژوهش، چه چیزهایی یاد گرفتید؟
پایتخت کشور من: با روش‌های جمع‌آوری اطلاعات بیشتر آشنا شدم و دریافتم برای پاسخ به پرسش‌هایم راه‌های گوناگونی وجود دارند.

شگفتی‌ها؛ با تفاوت آيا و چرا بیشتر آشنا شدم و تفاوت «ماهیت» و «علت» را بهتر درک کردم.
لی لی حوضک: همدلی راه گشای مشکلات است.

ماه بود و روباه: پرهیز از خودخواهی و دل بستن به دنیا و چیزهایی که در دنیا مرا روزی شادمان می‌کند.
۲- انجام چه کارهایی به شما کمک کرد تا بهتر یاد بگیرید؟

۱- انجام کارهای عملی

۲- بحث و گفت و گوهای گروهی

۳- مطالعه و جست و جوی منابع اینترنتی

۳- با بررسی نوشته‌های خود در صفحات قبلی کتاب کار، جدول زیر را کامل کنید.

در باره‌ی فعالیت‌ها	نکات منفی در باره‌ی نوشته‌های من	نکات مثبت در باره‌ی نوشته‌های من
موارد دوست داشتنی		
در باره‌ی فعالیت‌ها	زبان‌های پرسش‌هایی که در ذهنم بود را نوشتم به دنبال جواب آن‌ها هم رفته و چیزهای زیادی را آموختم.	مفهوم درس لی لی حوضک را به خوبی درک نموده بودم که چگونه می‌توان با خردمندی بر رفتار دیگران تأثیرگذارتر بود و باید از زبان صحیح و دقیق باری توضیح خواسته‌هایمان استفاده کنیم.

دانه‌ی نی

احساسات و آموخته‌های خود را از انجام فعالیت این جلسه در بخش یادداشت من بنویسید.
یادداشت من:

احساسات:

- ۱- احساس کردم با انجام کارهای خیر و نیک سپس از مرگ هم می‌توانم نام و یادم را در ذهن مردم زنده نگه دارم.
 - ۲- احساس کردم دنیا مزرعه آخرت است یعنی هر چه در این دنیا می‌کارم در آخرت درو می‌کنم.
 - ۳- به ماندگاری اثر اعمال خود در دنیا بیشتر توجه کنم.
 - ۴- اینار رزمندگان و شهدای ۸ سال دفاع مقدس که با نثار جان خود از ناموس و میهن دفاع کردند و احساس آرامش خود را مدیون ایشان هستم.
- آموخته‌ها:
- ۱- قدر تلاش‌های پدر و مادرم را بیشتر بدانم که با از خود گذشتگی به فکر تأمین آینده‌ی من هستند. ۲- آموختم مرگ پایان راه زندگی نیست بلکه تولد و آغازی دیگر است.

فعالیت خارج از کلاس



گفت و گوی دو گیاه متفاوت با یکدیگر را در آغاز زمستان بنویسید.

دو گیاه با هم در مورد زمستانی که تمام سرسبزی و زیبایی درختان را گرفته بود صحبت می‌کردند آن‌ها در حالی که غمگین بودند و تصور می‌کردند که با آمدن زمستان عمرشان به پایان خواهد رسید، به درخت کاج بلندی که سرسبز و تنومند کنار آن‌ها روئیده بود گفتند:

- ما از سرمای زمستان و مرگ و نیستی می‌ترسیم!!

- درخت کاج گفت: من زمستان‌های زیادی را تجربه کردم اما سرسبز و تنومندم!!

مطمئن باشید با صبر و شکیبایی و البته شجاعت خواهید توانست مشکلات این فصل را پشت سر بگذارید.

- دو گیاه در حالی که روزنه‌ی امیدی در دلشان گشوده شده بود خود را برای سپری کردن زمستان آماده ساختند.

نتیجه: با صبر و شکیبایی می‌توان مشکلات را سپری نمود.

- ۱- سه مورد از پرسش‌های خود را که دوست دارید پاسخ آن را بدانید، اما پاسخ آن در کتاب‌های درسی شما نیست بنویسید.
 آیا تنها اثر انگشت انسان‌ها منحصر به فرد است؟
 آیا خون در تمام قسمت‌های بدن انسان وجود دارد؟
 چه کاری انجام بدهیم تا عمر طولانی‌تری داشته باشیم؟
 دانستن پاسخ کدام یک از این سه پرسش برای شما مهم‌تر است؟ در مربع کنار آن علامت بزنید.
- ۲- پرسش‌های نوشته شده روی تابلو را در کلاس براساس معیارهای زیر بررسی و پرسش‌های مناسب را انتخاب کنید. سایر پرسش‌ها را اصلاح یا حذف کنید. دوست عزیز می‌توانید پرسش‌های مطرح شده را در ۴ گروه خود، خدا، خلق (دیگران) و خلقت طبقه‌بندی نمایید.
- ۳- پرسش‌های انتخابی و اصلاح شده را در جدول زیر بنویسید و با علامت مشخص کنید که این پرسش در مورد خودتان است یا پرسش درباره‌ی خدا، دیگران و خلقت ارتباط دارد.

پرسش	درباره	خدا	دیگران	خلق
۱ دنیا یک دفعه پدید آمده یا تدریجی؟				✓
۲ آیا مورچه قلب دارد؟				✓
۳ آیا مغز همه‌ی انسان‌ها یک اندازه است؟				✓
۴ آیا همه‌ی انسان‌ها، حتی افراد سیگاری به اهمیت سلامت توجه دارند؟			✓	
۵ آیا من آینده موسیقی خواهم داشت؟		✓		
۶ آیا می‌توان از انرژی حاصل از حرف زدن انسان‌ها برق تولید کرد؟			✓	
۷ چرا برخی از معلم‌ها نحوه‌ی تدریس جذاب‌تری دارند؟			✓	
۸ رزاق بودن خداوند به چه معناست؟		✓		
۹ گران بهاترین فلز در دنیا چیست؟				✓
۱۰ رمز حروف مقطعه قرآن چیست؟		✓		

- توجه: در برخی از پرسش‌ها ممکن است بیشتر از یک خانه علامت زده شود.
 ۴- آیا در جدول، ستونی دیده می‌شود که علامت زده نشده باشد؟ با کمک سایر دانش‌آموزان پرسشی برای آن بنویسید. خیر، تمامی ستون‌ها پر شده است.

فعالیت خارج از کلاس



در صورتی که پرسش‌های جدیدی به ذهنتان رسیده است آن‌ها را بنویسید.

- دستگاه تلفن چگونه کار می‌کند؟
- چرا برگ‌های گل ابریشم وقتی لمس می‌شود، جمع می‌گردد؟
- چگونه قارچ‌های سمی را از خوراکی تشخیص دهیم؟
- مسابقات المپیک چگونه شکل گرفت؟
- ورزش در ایران باستان چگونه بوده است؟
- کیبوترها چگونه راه خود را به خانه باز می‌جویند؟
- چگونه طوطی و مرغ مینا از صدای انسان تقلید می‌کنند؟
- آیا قورباغه‌ها نیز مثل سایر جانوران لانه دارند؟
- ازدها جزء کدام گروه از جانوران بوده است؟
- آیا جانوران سنگ خوار هم وجود دارد؟
- زندگی بر روی کره‌ی زمین چگونه آغاز شد؟

به نظر شما ارزش واقعی میمون‌ها چقدر است؟ چرا؟ همه‌ی مخلوقات خداوند ذاتاً ارزشمندند اما اشیاء اطراف ما ذاتاً دارای مقیاس خاصی برای سنجش ارزش و قیمت نیستند. ارزش‌ها را خداوند، دین و مکتب جامعه و انسان‌ها تعیین می‌کنند. بین ارزش و قیمت چه تفاوتی وجود دارد؟ ارزش به بُعد معنوی و قیمت به بعدی مادی هر چیز اشاره دارد. مثلاً برخی چیزها مانند ارزش‌های اخلاقی را نمی‌توانیم با پول بسنجیم و برای آن‌ها قیمت تعیین کنیم. همان‌طور که در این فعالیت و فعالیت‌های گذشته ملاحظه کردید در به کارگیری واژه‌ها و جملات برای بیان نظرات و افکار خود باید به نکاتی توجه کنیم، این نکات را بنویسید. محتوای کلمه و بار معنایی آن را مدنظر داشته باشیم مثلاً معمولاً «فقیر» و «گدا» را هم معنی با هم می‌پنداریم اما با دقت و تفکر بیشتر در معنی می‌توان فهمید که هر شخص فقیر و نیازمند «گدا» نیست و هر کسی که به ظاهر گدایی می‌کند «فقیر» و محتاج نیست!!!



خودارزیابی

فعالیت‌های مورد بررسی: دانه‌نی، من و پرسش‌هایم، میمون‌های گرانبها

۱- با بررسی فعالیت‌های جلسات گذشته تفکر و پژوهش، چه چیزهایی یاد گرفتید؟

دانه‌نی: مرگ پایان زندگی نیست اثرات نیک و بد کارها گاهی تا بعد از مرگ انسان در جهان باقی می‌ماند.

من و پرسش‌هایم: بیشتر پرسش‌های ما در ۴ گروه طبقه‌بندی می‌شوند پرسش‌هایم راجع به خداوند، پرسش‌هایم راجع به خودم و بدنم، پرسش‌هایم در رابطه با دیگران، پرسش‌هایم در رابطه با جهان خلقت.

میمون‌های گرانبها: اسیر وسوسه و طمع نشویم و در به کار بردن برخی واژه‌ها بیشتر دقت کنیم.

به سؤال‌های زیر با توجه به فعالیت‌هایی که در درس تفکر و پژوهش از ابتدای سال تحصیلی تا کنون انجام داده‌اید پاسخ دهید. آموخته‌های این درس در مواجهه‌ی شما با موضوعات و چگونگی بیان نظرات و افکار چه تأثیر داشته است؟ برای بیان نظرات و افکار ما با دلایل کافی که حاصل فکر و اندیشه‌ی من و سنجش تمام ابعاد موضوع بود و با زبان خوش با دوستانم به بحث و گفت‌وگو بپردازیم و از بحث و جدل برای اثبات افکار بپرهیزیم. در مواجهه با موضوعات اشاره شده در کتاب بهترین تصمیم را بگیریم.

در دریافت پیام‌های خبری از روزنامه، مجله، داستان، نقاشی، عکس و فیلم چه تغییری پیدا کرده‌اید؟ توانستم با دنیای گسترده‌تری آشنا شوم که مانند دوستانی آرام و دانا اطلاعات زیادی را در رابطه با موضوع در اختیار من می‌گذاشتند. در به کارگیری زبان برای بیان نظرات و افکار خود چه تغییری پیدا کرده‌اید؟ به معنای واقعی کلماتی که استفاده می‌کنم بیشتر فکر کنم و بعداً آن‌ها را به کار بگیرم.



فعالیت‌های انتخابی

برنامه‌ی کودک و نوجوان

در طول سه روز، برنامه‌ی کودک و نوجوان یکی از شبکه‌های استانی یا سراسری را تماشا کنید و جدول زیر را درباره‌ی دو برنامه در هر روز کامل کنید.

تاریخ	مشخصات	برنامه‌ی اول	برنامه‌ی دوم
۱۳۹۲/۲/۴	عنوان برنامه	رنگین کمان	مَل مَل
	موضوع برنامه	درس خوانی	تنبل
	مدت برنامه به دقیقه	۶۰'	۴۵'
۱۳۹۲/۲/۵	عنوان برنامه	عمو پورنگ	گلچین
	موضوع برنامه	یادگیری	بهداشت
	مدت برنامه به دقیقه	۶۰'	۳۰'
۱۳۹۲/۲/۶	عنوان برنامه	جمعه به جمعه	فیتیله
	موضوع برنامه	میوه‌ها	دوستی
	مدت برنامه به دقیقه	۳۰۰ دقیقه یا ۵ ساعت	۱۲۰ دقیقه یا ۲ ساعت

اکنون با توجه به مطالبی که در جدول نوشته‌اید، به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.
در این برنامه‌ها بیشتر به چه موضوعاتی پرداخته شد؟ **۱** کودک و نوجوان
شما کدام برنامه را بیشتر دوست داشتید؟ چرا؟ **۲** فیتله. چون برنامه شاد، جذاب و آموزنده‌ای است.
نوشته‌های اعضای گروه را با هم مقایسه کنید. اعضای گروه کدام برنامه‌ها را بیشتر دوست دارند؟ سه نمونه به ترتیب بنویسید.

۱- فیتله

۲- عمو پورنگ

۳- رنگین کمان



چرخ ریسک

۳۸

با تماشای فیلم چه پرسش‌هایی در ذهن شما پیدا شد؟
چگونگی زندگی پرندگان
سازگاری پرندگان با محیط اطراف خود
نوع تغذیه‌ی پرندگان مختلف
پرسش‌های نوشته شده روی تابلو را در گروه براساس معیارهای زیر بررسی، و پرسش‌های مناسب را انتخاب کنید.
سایر پرسش‌ها را اصلاح یا حذف کنید.
پرسش‌های انتخاب و اصلاح شده را بنویسید.

آیا زندگی پرندگان شباهتی به زندگی انسان دارد؟

آیا هر کدام از پرندگان در یک نوع آب و هوای خاص زندگی می‌کنند؟

آیا وجود پرندگان در زندگی انسان تأثیر دارد؟

آیا گوشت همه‌ی پرندگان قابل خوردن است؟

وجود پرندگان چه تأثیری در محیط زیست دارد؟

آیا لانه‌ی همه‌ی پرندگان شبیه به هم است؟

آیا همه‌ی پرندگان پرواز می‌کنند؟



رضا

۳۹

۱- بقیه‌ی داستان را به میل خودتان بنویسید.
من اگر جای رضا بودم راستش را می‌گفتم، می‌گفتم که درست است که ما تکلیف‌هایمان را با هم انجام ندادیم اما آنقدر به دوستم اطمینان دارم که می‌توانم حرف‌های او را تأیید یا قبول کنم و این‌گونه هم دوست خوبی بودم و هم از گناه دروغ‌گویی پرهیز و به دوستم موارد زیر را یادآوری می‌کردم:
۱- از زبان صحیح و دقیق برای توضیح تصمیم‌های خود استفاده کند.
۲- با شهادت راستش را بگوید چون بهتر از دروغ‌گویی و رنجیده کردن دوستان است تا دیگران تصور نکنند که از شخصیت آن‌ها در رابطه‌ی دوستی با آن‌ها سوء استفاده شده است.
۳- آیا موقعیت‌هایی داشته‌اید که واقعاً تصمیم‌گیری برای شما مشکل باشد؟ آن را بنویسید.
زمانی که امتحان داشتم و همزمان مهمانی هم دعوت شده بودم. من تصمیم گرفتم از کسی که مرا به مهمانی دعوت کرده عذرخواهی کنم و علت عدم پذیرش دعوت او را بیان کنم و در خانه بمانم و درس را بخوانم.